

Olaj a tűzre?

Hol a boldogság mostanában? — barátságos, meleg szobában. Petőfi is ezt tartotta már vagy jó száz évvel ezelőtt, s ezt a fajta boldogságot az emberek nagyon sokan keresik ilyenkor, minusz 10 fok idején. Többek között az olajkályha-tulajdonosok is. Sajnos, igekeztetük, kedvük „lehervad” az olajtöltő állomások előtt: az ÁFOR az utóbbi napokban nem csilapítja az olajkályhák szomját.

Szegeden, a Lenin körúton, a Dorozsmai úton hosszú-hosszú sorok álltak a napokban csakúgy, mint tegnap. A nemrég hozott néhány ezer liter gázolajat jóformán órák alatt elkapkodták, csak a krétafelírás maradt: „Gázolaj nincs. Se teherautóknak, se a háztartásoknak. A BELKER Szállítási Vállalat, meg a tejüzem az AKÖV-től kért segítséget; egy Szeged környéki baromfikeltető állomás napos-csibéit a köolajfürási üzem gyorskölcsőne mentette meg a fagyhaláltól... De a „maszek” olajkályhások honnan kérjenek kölcsön, ók csak az ÁFOR-ra vannak utalva. Eddig nyugodtak is voltak, hiszen a vállalat összele minden szepet, jót megígért, többek között azt is, hogy zavartalanul kielégíti az igényeket, nem lesz fennakadás stb. Lám, az első csikorgókon lett!

Tegnap az ÁFOR áruforgalmi főosztályától érdeklődtünk a galiba okáról. Azt választották: olyan nagy a forgalom, mint a mezőgazdasági szezonban, az emberek készleteket vásárolnak — ez okozza a bajt. Persze, a gázolajhiány átmeneti, nem tart sokáig, máris útban van 100 tonna olaj Szegedre, 100 tonna Kistelekre. A jövőben igekeznek elkerülni a problémákat.

Az újabb ígért persze ismét „olaj” lehet a tűzre. Folyamatos szállításra van szükség.

Matkó István

Platonov szerelmei

Ismeretlen Csehov-dráma a képernyőn

Az orosz irodalom szótárában van egy jellegzetes kifejezés, melyre a szépírás klasszikusai egész társadalmi vesztőhelyet építettek: lisnyij cselovek. A felesleges ember.

A csütörtök esti tévé-műsor váratlanul új vendégeket jelentett be a múlt század végi orosz társadalom panoptikum figurái közül: Vojnecvka polgárait. A sose volt helység neve éppúgy idegenül hangzik, miként hasztalan kutat a néző korábbi olvasmányemlékeiben a mű után. Csehov fiatalkori drámáját Platonov szerelmei címmel ásta ki as ismeretlenségéből a televízió játék alkotói gárdája. Kis Károly fordította le és helyezte Horváth Jenő rendezővel a képernyő sajátos szobaaranyaihoz, melyhez Mészöly Dezső dramaturgiai fodrászmunkája garantált hiánytalan másfélórás szórakozást.

Ki ez a Platonov? Nem kell messzire szomszédolni, közepes olvasottsággal is ráismerhetünk egy kamaszkorbeli álmatlan éjszakákkal kiszókkent Cherubinra, vagy a gálans udvari kalandokból visszamaradt, jóvalis egykedvűségbe rekedő donjuanra. „En minden embert lényt szeretek, senkivel sem akartam rosszat, mégis mindenki rosszat csináltam. Szerettem őket, s ők szerettek engem” — vallja töredelmesen az utolsó filmkockákon. Csakhogy ember-szeretét udvarias előzékenységgel a nőkre koncentrálja, lehetőleg mindenkre, aki csak számba jöhet. (Az ilyenre mondják, nem kerülheti el végzetét.) Olyan ember, kiből a vágy leírja a tisztességet, de kevés a szerelem vállalkozásához. Szerelmek és csupán nőcélúság egyszerre; ha valamilyen fórumon megkérdéznék a többnejűségről, habozás nélkül rászavazna.

Civilben tanító, a falu entellektüelje, de akinek fárasztó-unalmas, hogy berje pusztán szellemi pri-

mátusával. A falu értelmiségi krémjének általánosan értelmű tartását így sokkal emberibb, sokkal esendőbb emberibb, sokkal esendőbb időtöltésre váltja: szép-asszonyok megnyerésére, falusi fiórtre. S minthogy adottságai erre a szerepre is kitűnőek, sorra buknak bele a szép nem legszebbjei. Mária, a hajadon, Anna, az özevgy, Szofja, a házasságban csalódott. A történet folyamán még egy asszony előkerül, Szása, aki szintén valamiféle nemes kapcsolattal áll szegény hősünkkel. Ő tudniillik a feleség. Am ha az emberség és jellem patinát keresve a néző tabula rasa-t csinál Vojnecvka-ban, a megpróbáltatásokat töreképpen vállaló tanító-asszony, s a torzonborz vadőr (az ő fegyverének jellegzetesen csehovi küldetése van) mellett legfeljebb egy öreg földbirtokos konzervatív etikájában megrekedt csekély erkölcsi tisztaság bukkán. Mindazonáltal lehetőséget kap apró képzelt-kockákkal kirakni egy ódon társadalom porlepte hierarchiáját.

S ebben Csehovra ismer. Hozzásegítik a kitűnően választott, nem szokatlan szerepkörükben remekül élő színészek is. Kiváltképp: Darvas Iván és „szerelmei”: Bara Margit, Torday Teri, Szemes Mari, Drahota Andrea. Oszip vadőr figuráját Szirtes Ádám belső őserővel keltette életre.

N. I.

Igényesség

Jobb, ha nem tudja az ember, mit veszített. Vettem egyszer egy előszobafalat. Szép volt, de amikor hazavittém, s jól körülnézgettem, mégis csalódottnak éreztem magamat. Kiderült ugyanis, hogy két tartozéka nem olyan színű, mint ahogyan meg vagyunk írva a mellékelt „falragaszon”. Utóbb az is kitűdött, hogy nem a szegedi bútorgyártás cserélte össze, ők a három színvariációból csak ezt kapták meg, tehát nem is tudtak egyebet adni. Igazában jó szín volt, bele is tőrdtem, hiszen tetszett, de valahogy mégis becsapottnak éreztem magam. Ami jár, az jár — vélekedik az ember. Jelen esetben pedig más járt volna. Ez a tudat képes megkeseríteni az örömet.

Nemrégiben a földieperrel volt más természetű problémám. Bízva bízam az esz-kimőmberkében, akik Mirelit-ország friss termékeit ajánlották. Vettem is két dobozzal, legyem kétszeres megáldás odahaza. Háromszoros lett: a két doboz tartalma úgy aránylott egymáshoz, mint tyúktojás a galambhoz. Visszagyalogoltam hát azon nyomban és azon bosszúsan a boltba, ahol minden további nélkül, s igen barátságosan kicserélték. Egy szavam sem lehetett.

Vagy mégis? Kérhetem, hogy kapjak mindenből pontosan olyat, ahogyan az meg van írva és olyan mennyiséget, amennyi dukál, minden bosszankodás és további utánajárás nélkül?

S. M.

Az állványról vagy a magas lóról?

Társasházépítés hercehurcákkal

Pártpolitikánk az építőipar fontos feladatá-ként tartja számon és szorgalmazza a magánérből történő lakásépítés gyorsítását. Ennek a politikának a betűje és szelleme egyaránt azt diktálja, hogy a társasházépítés összegében benne foglaltassék a határidő pontos betartása is. Eszerint tehát a Kossuth utca 21/a szám alatti társasház építőtől nemcsak azért fizetnek több mint egymillió forintot a Szegedi Építőipari Szövetkezetnek, hogy valamikor, csak-csak, egyáltalán felépítse a házukat, hanem azt is megfizetik, hogy határidőre készítse lakhatóvá a jövődől otthont.

Huzavona, vita

Ez kétszerkettő. S 1966. szeptember 16-án, a szerződéskötés után nyilván úgy hittek az építetők is. Annál meglepőbb az a huzavona, ami a szövetkezet — kontra építetők vita kapcsán azóta kialakult.

Sokan ismerik az „akadályközlősdit”, az építkezési társasjátékot egyik legrosszabb fajtáját. Amikor egy építővállalat úgy látja, hogy nem lesz készen időre egy bizonyos munkával — s bizony elég gyakran látják így —, akkor megpróbálkoznak az akadályközléssel, mint olyannal. Anyagihiánytól, munkaerő-hiánytól egyéb nehézségektől minden-

re hivatkoznak ilyenkor, hogy igazolják a lemaradást, s — ami a legfőbb — elkerülik a kötbért.

Nem történt ez másként ez esetben sem. Először az OTP-kölcsön vitathatatlanul késedelmes biztosítását értékelték vitathatóan nagyra a kivitelezők: hat hónapos akadályt közöltek emiatt. Annak dacára, hogy a késedelmet a ktsz pénztárába befizettették — s meghozza az OTP szerint szabálytalanul befizettették! — előlegek el-lensúlyozták.

S tessék kapaszkodni! Azok a konok építetők merészkedtek nem elfogadni a fél éves halasztást, sőt továbbra is ragaszkodtak az 1966. január 15-i átadási határidőhöz. Erre a váratlan fordulatra azonban meg is kapták a méltó választ, mégpedig olyat, hogy nekik már igazán kapaszkodniuk kellett.

Még három hónap

— Lehet 6 dekával több? Ha nem, akkor még háromat felszámolunk a kedves vevőnek! — ílyet aligha hallottak valaha is. Az építőközösség viszont hasonló groteszk helyzetbe került. Nem fogadták el a 6 hónapos „csúszást”, ám nem kellett sok idő, hogy megkapják a még hidegebb zuhanyt: további 3 hónapos akadályközléssel élt a ktsz. E tekintetben — az ember legalábbis hajlamos erre a hipotézisre — szinte „kapóra jöttek” azok a minőségi hibák, amelyeket a szóban forgó építkezésen fedett fel az Építőipari Minőségvizsgáló Intézet szegedi állomása. Ugyanis erre: a vizsgálatokra való hivatkozással, biztonsági okokat emlegetve hagyták abba az amúgy is „pötyögősen” haladó munkát a szövetkezetiek.

Erdemes kicsit elidőzni a minőségnél. Az intézet szegedi állomása a maga hatáskörében vizsgálatokat végzett, próbát vettek a felhasználó anyagokból, illetve próbákat vétektek alá a már elkészülteket. Megállapították, hogy a ktsz által felhasznált „homokos kavics magas agyagiszap-tartalma miatt betonozás céljára nem használható fel”. Mivel pedig hosszú időn át ezt használták, ennek meg is van a következménye: a beton nem éri el a tervben és költségvetésben előírt szilárdságot.

Mankók a lépcsőnek

Mindez olyan fokon történt, hogy a lépcsőszerkezet most már „mankókra” szorul. Ez a vitathatatlan tény sem zavarja a szövetkezet műszaki vezetőjét abban, hogy bizonygassa: az általuk végzett munka igenis megfelelő. Nem így vélekedik a minőségvizsgáló. November 9-i levelükből: „Nem érthetünk egyet azon megállapításukkal, hogy a vasbeton koszorúnak semmilyen szerkezeti szerepe nincs. E kijelentésük semmi esetre sem fogadható el az általuk készített betonnak a költségvetéstől eltérő gyenge szilárdsága igazolásaként.”

Ami pedig a biztonsági okokat illeti — hát az ember feje nem káptalan, hogy mindent érten. Megfordul persze benne olyasm, hogy: ha egyszer megfelelőnek tartják, miért a biztonsági ok, vagy ha tényleg rossz, nem lenne-e biztonságosabb rögvest kijavítani, meg hogy a minőségvizsgáló rövid lejárati vizsgálatait csak a „három nap egy esztendő” alapon lehetne átszámítani három hónapos késés okául. De hát ez csak amolyan morfondírozás — (melyet a következő lapszámban folytatunk).

G. I.

Simai Mihály

Minőségi Cipőgyár, 1968:

Indulhat a 44 órás munkahét

A Minőségi Cipőgyárban január elsejétől bevezetik a 44 órás munkahetet. A nagy vállalat szegedi gyára pontosan számbavette a lehetőségeit, sőt az elmúlt heten próbát tartott, hogy ne érje őket meglepetés, amikor véglegessé válik a csökkenett munkaidő. Ennek a próbának a tapasztalatairól érdeklődtünk a gyár vezetőitől.

Műszaki intézkedések

Eredményeket jelent már is az a néhány gép, amely nemrégiben került a gyárba. A késes tűzőgép melettközben elvégzi azt a munkafolyamatot, amelyet eddig kézzel, ollóval kellett tisztázni. A fűzőgépénél olyan műszaki átalakítást végeztek, amelynek eredményeképpen nyolc ember munkáját helyettesítik.

Tovább sorolják a műszaki intézkedéseket, azok eredményeit. Az a 2 darab gyors szegezógép is újdonság, amely majdnem automatikusan végzi el a régebbihez kézi munkát. Bár nem jelent újdonságot, de érdemes megjegyezni, hogy a cipőkészítő szakma egy ilyen modern üzemből semmit sem hasonlít a hajdani kézműipar hátat görbítő technikájához, s a rövidebb munkaidő bevezetése után sem nehezedik nagyobb fizikai megterhelés a munkásokra.

Többet termelnek 44 óra alatt

Kevés iparvállalat mondhatja el, hogy úgy oldják meg a munkaidő csökkentését, hogy közben a termelés mennyisége emelkedik. De lássuk a próbát bizonyítékait: eddig egy nap alatt 3600 pár női cipőt készítettek a szegedi gyárban. Elhatározták, hogy a termelés 2 százalékkal emelik. Könyvű kiszámítani, hogy egy hét alatt a 44 órás munkahetet figyelembe véve, 22 032 párat kell gyártani. Most a csökkentett munkaidőben, 44 óra alatt kell ugyanennyit produkálniuk. Ezt az elmúlt hét szépen igazolta, sikerült a kívánt mennyiséget elérni. Feljegyeztem a múlt hét termelésének adatait: a napi átlag 4090 pár cipő volt, mert összesen 24 360 pár női cipőt gyártottak. A negyvennégy órás szisztéma sem-

termelékenyebb gépek üzembe helyezése dominált.

Felszínen a tartalékok

A beszélgetés során kiderült, hogy nem valami ördögös dolog előteremteni azt a heti négy órát. A szegedi gyárban is megtalálták a módját: újabb gépeket vásároltak, s ami a legfontosabb, felkutatották a rejtett tartalékokat, s ahol az szükségessé vált, növelték a létszámot. A cipőgyárban tehát az új gazdasági mechanizmus nemhogy létszámcsoökkentést okozna, inkább újabb munkalehetőséget biztosít a szegedi fiataloknak, legfőképpen lányoknak és asszonyoknak.

A műhelyek sajátosságai határozták meg a tennivalókat. A szabáston, a csá-közóban és az előkészítőben a létszám növelése és újabb,

F. K.

A tudományegyetem új kandidátusa

A Magyar Tudományos Akadémián most vitatták meg és ellenszavazat nélkül elfogadták dr. Benedek Nándor-nak, a József Attila Tudományegyetem adjunktusának kandidátusi dolgozatát. A disszertáció, mely a modern olasz irodalmi nyelv fejlődésének néhány főbb állomását elemzi, hét olasz író, köztük Manzoni, Verga Marovia és Pratolini műveit nyelvi szempontból taglalja a szerző által először alkalmazott úgynevezett kombinált vizsgálati módszerrel. Ez az eljárás egyesíti a hagyományos és a modern matematikai-statisztikai módszert. A dolgozat, mint erre az opponensek, dr. Kardos Tibor egyetemi tanár és dr. Fogarasi Miklós egyetemi docens is rámutattak a vitában, más szempontból is úttörő jelentőségű. A modern olasz írók nyelvi elemzésének monografikus igényű feldolgozása ugyanis még olaszul sem történt meg.

A szegedi csészealj

Ekdálpatrióta voltam világleletemben, mindig bíztam benne, hogy elérkezik még Szeged nagy napja! S tegnap elérkezett. Hírnőke két fiatalember volt, akik ezzel állították be délben a szerkesztőségbe:

— Láttuk a repülő csésze-aljat!

Tetszik érteni? Itt Szegeden látták a repülő csésze-aljat!

— Hol?

— A Tisza felett, a szalámigyránál.

Ah, már nekik is jó üzlet a szegedi szalámi!

— És milyen volt?

— Olyan öt méteres átmérőjű korong. Alászálit, majd nem túl meredeken, parabola ívben felemelkedett, megnyúlt és eltűnt a szemünk elől.

— Mikor látták? Talán éjszaka?

— Dehogy, reggel háromnegyed 8 tájban.

Különös. És mások nem jártak arra?

— Nem igen, de azért lehet, hogy mások is látták.

Hát persze, olyan ritka még Szeged lakossága!

— Le tudnák rajzolni?

— Talán...

— Tessék papír, ceruza!

Kész a két rajz. Alig hasonlít egymásra, de hát se-baj. Az egyiket sugarakkal rajzolta körül alkotójuk.